

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1975/143
Karar Sayısı : 1975/161
Karar Tarihi:10/6/1975

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME : Sakarya Ağır Ceza Mahkemesi.

İTİRAZIN KONUSU : 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı “Cumhuriyetin 50 nci Yılı Nedeniyle Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun”un 2. maddesinin (B) bendinin biçim yönünden Anayasaya aykırı olduğundan iptali istenmiştir.

I- OLAY :

Görülmekte olan kamu davasında sanık hakkında uygulanacak Türk Ceza Kanununun 210. maddesinin yer aldığı 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (B) bendinin Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası ile saptanan yöntemlere uyulmadan yasalaştırıldığı, sanık ve C.Savcılığınca ileri sürülmüş, bu savlar Mahkemece ciddi görülerek iptali için Anayasanın değişik 151. ve 22.4.1962 günlü, 44 sayılı Yasanın 27. maddeleri uyarınca itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmiştir.

II-İTİRAZIN GEREKÇESİ :

İtirazın gerekçesi özetle şöyledir:

1803 sayılı Af Kanununun 2. maddesinin (B) bendinin, Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen yöntemlere uyulmadan yasalaştırıldığı yolundaki sanık ve C.Savcısının savları Mahkemece ciddi görüldüğünden, dosyanın Anayasa Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

III- YASA METİNLERİ :

1- İtiraz konusu Yasa kuralı:

15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin Anayasaya aykırılığı ileri sürülen (B) bendi şöyledir:

“Madde 2-7.2.1974 tarihine kadar işlenmiş:

A).....

B) Türk Ceza Kanununun 202, 203, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 403 ncü maddeleriyle 404 ncü maddesinin 1 nci bendinde ve 406,407,414/1,415,416/2-3,491,492,493,495,496,497,498,499,500,503 ve 510 ncu maddeleriyle Askeri Ceza Kanununun 131 ve 132 nci maddelerinde gösterilen suçları işleyenler

Esas Sayısı : 1975/143
Karar Sayısı : 1975/161

hakkında ilgili maddede öngörülen Devlet zararı önceden ödenmek; tazminat hükümleri ise saklı kalmak şartıyla bu maddenin (A) bendi hükmü uygulanır.”

2- Dayanılan Anayasa Kuralı:

Anayasanın 92. maddenin beşinci fıkrası şöyledir:

“Madde 92/5-Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosundan gelen metni benimsemezse, her iki Meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üyelerden bir karma komisyon kurulur. Bu komisyonun hazırladığı metin Millet Meclisine sunulur. Millet Meclisi, karma komisyonca veya Cumhuriyet Senatosunca veya daha önce kendisince hazırlanmış olan metinlerden birini olduğu gibi kabul etmek zorundadır. Cumhuriyet Senatosunda üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul edilmiş olan madde değişikliklerinde, Millet Meclisinin kendi ilk metnini benimsemesi için, üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu gereklidir. Bu halde açık oya başvurulur.”

IV. İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi, 10.6.1975 gününde toplanmış ve İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca gerekli ilk incelemeyi yaparak, Anayasa Mahkemesinin itirazı incelemeye görevli ve yetkili olup olmadığı konusu üzerinde durmuştur.

Anayasa Mahkemesinin 21.1.1975 günlü, 15125 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 28.11.1974 günlü, Esas:1974/34, Karar: 1974/50 sayılı kararda gerekçeleriyle belirtildiği üzere, suç ve cezaların affı hakkındaki yasama belgelerinin Anayasaya uygunluk denetimine bağlı olduğu, itiraz yoluyla gelen bu işe bakmanın da aynı nedenlerle Anayasa Mahkemesinin görevi içinde bulunduğu açıktır.

Bu görüşe Şahap Arıç ve Halit ZARBUN katılmamışlardır.

Konunun niteliği gözönünde tutularak işin esası hakkında incelemenin başka güne bırakılmaksızın sürdürülmesi uygun görülmüştür.

V- ESASIN İNCELENMESİ :

İtirazın esasına ilişkin rapor, Mahkeme kararının gerekçesi, iptali istenen Yasa, dayanılan Anayasa kuralları, bunlarla ilgili gerekçeler ve öteki yasama belgeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- İtiraz yoluna başvuran Mahkemenin kararında, itiraz konusu Yasa kuralının biçim yönünden Anayasaya uygun olarak yasalaşmadığı ve bu nedenle Türk Ceza Kanununun 210. maddesi açısından iptali gerektiği belirtilmiştir.

15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Yasanın 2. maddesinin (B) bendindeki kural, Türk Ceza Kanununun 414. maddesinin birinci fıkrası ile sınırlı olarak Anayasa Mahkemesinin 28.11.1974 günlü, Esas:1974/39, Karar: 1974/51 sayılı kararıyla Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasındaki biçim kurallarına aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiş ve bu karar 29.1.1975 günlü, 15136 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Esas Sayısı : 1975/143
Karar Sayısı : 1975/161

Şu halde, 1803 sayılı Yasanın 2. maddesinin (B) bendi için daha önce gösterilip saptanmış bulunan iptal nedeni burada dahi geçerlidir. Bu neden, yukarıda gün ve sayısı açıklanan ve yayımlandığı Resmi Gazetenin gün ve sayısı gösterilen kararımızda belirtilmiş olduğundan, burada yinelenmesine gerek kalmamıştır.

Muhittin Gürün ve Nihat O.Akçakayalıoğlu bu sonuca değişik gerekçe ile katılmışlardır.

2-İptal hükmünün yürürlüğe giriş günü sorunu:

Anayasanın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrasıyla saptanmış ilkeye göre, özel bir durum zorunlu kılmıyorsa, iptal hükmünün yürürlüğe gecikmeksizin konulması asıldır. İnceleme konusu olayda da Anayasaya aykırılığı anlaşılmış bir kuralın yürürlüğünü sürdürmesi için bir zorunluluk saptanmamış ve bu nedenle de iptal hükmü için ayrı bir yürürlük günü kararlaştırılmasına gerek görülmemiştir.

Şahap Arıç, Halit Zarbun, Ziya Önel, Abdullah Üner ve Nihat O.Akçakayalıoğlu ise karşıoy bu görüşe katılmamışlardır.

VI- SONUÇ :

1- 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin itiraz konusu yapılan (B) bendindeki kuralın, Millet Meclisinde Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası hükmüne aykırı olarak oylanmış bulunması nedeni ile biçim yönünden ve Türk Ceza Kanununun 210. maddesi açısından iptaline Muhittin Gürün ile Nihat O.Akçakayalıoğlu'nun değişik gerekçeleriyle ve Şahap Arıç, Halit Zarbun, Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi'nin karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile;

3- İşin niteliğine göre Anayasanın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına Şahap Arıç, Halit Zarbun, Ziya Önel, Abdullah Üner ve Nihat O.Akçakayalıoğlu'nun karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile;

10.6.1975 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Muhittin TAYLAN	Kâni VRANA	Şahap ARIÇ
		Karşıoy ekli

Üye	Üye	Üye
Halit ZARBUN	Ziya ÖNEL	Abdullah ÜNER

Karşıoy yazısı ektedir.

Karşıoy yazısı ektedir

Üye

Ahmet KOÇAK

Karşıoy ekli

Üye

Şekip ÇOPUROĞLU

Üye

Muhittin GÜRÜN

Karşıoy eklidir.

Üye

Lütfi ÖMERBAŞ

Üye

Hasan GÜRSEL

Üye

Ahmet Salih ÇEBİ

Karşıoy yazısı ektedir.

Üye

Şevket MÜFTÜGİL

Üye

Nihat
O.AKÇAKAYALIOĞLU

Üye

Ahmet H.BOYACIOĞLU

Karşıoy ile

KARŞIOY YAZISI

Anayasa Mahkemesince:

a) İlk inceleme evresinde görev sorunu tartışılarak, itirazın incelenmesinin Anayasa Mahkemesi'nin görevine girdiğine;

b) 1803 sayılı Af Kanununun itiraz konusu maddelerinin biçim yönünden iptaline;

c) İşin niteliğine göre Anayasa'nın değişik 152 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına oyçokluğuyla karar verilmiştir. Anayasaya uygun görmediğimden kararın bu kısımlarına katılmıyorum.

Esas Sayısı : 1975/143
Karar Sayısı : 1975/161

Bu konudaki karşıoylarım, (21 Ocak 1975 gün ve 15125 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesi'nin 1974/34,1974/50 sayı ve 20.11.1974 günlü) kararındaki karşıoy yazımın I,II,III nolu bentlerinde tafsilatlı olarak yazdığım karşıoyların prensipleri itibariyle aynı nitelikte olduğundan, bunların burada tekrarına lüzum görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle Anayasa Mahkemesi'nin bu kararının Anayasaya uygun olmadığını bildirdiğim kısımlarına, sözü geçen karşıoy yazımın I,II,III nolu bentlerinde gösterilen nedenlerle karşıyım.

Üye
Şahap ARIÇ

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü 15125 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Mahkememizin 28.11.1974 günlü, 1974/34-50 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımda açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun kararına da katılmıyorum.

Üye
Halit ZARBUN

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü 15125 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Anayasa Mahkemesinin 28.11.1974 gün ve 1974/34 Esas ve 1974/50 sayılı kararında açıkladığım nedenlerle çoğunluğun süreye ilişkin görüşlerine katılmıyorum.

Üye
Ziya ÖNEL

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1975/143
Karar Sayısı : 1975/161

Cumhuriyetin 50 nci Yılı dolayısıyla yayımlanan 1803 sayılı Af Kanununun 2. maddesinin (B) bendinin, Millet Meclisinde Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasına aykırı biçimde oylanmış olması nedeniyle Anayasa Mahkemesince, esası incelenmeksizin ve Türk Ceza Kanununun 210. Maddesi açısından iptaline karar verilmiştir. Bu itibarla Yasama organının sözü edilen hükmü yeniden düzenlenmek yetkisi mevcut olduğundan Yasama Organına bu yetkisini kullanabilme olanağının sağlanması zorunluğu ortaya çıkmaktadır.

Yasama organının bu yetkisini kullanabilmesi için de Anayasa Mahkemesi kararının Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren Anayasanın 152. maddesiyle 44 sayılı Kanunun 50. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince iptal kararının yürürlüğe girmesi hususunda yeterli bir sürenin verilmesi gerekmektedir. Böyle bir süre tanınmadığı takdirde Anayasa Mahkemesinin iptal kararı Resmi Gazetede yayınlandığı tarihte iptal edilen kanun hükmü yürürlükten kalkacak ve bu suretle Yasama Organının bu hükmü yeniden düzenlenmesine fırsat ve imkân kalmıyacaktır.

İptal kararının yürürlüğe girmesinde bir süre verilmek için her halde kamu düzenini tehdit edici yasal bir boşluk meydana gelmesine kanunen gerek yoktur. Anayasanın 152. maddesinde böyle bir şart aranmamış ve 44 sayılı Kanunun 50. maddesinin üçüncü fıkrasında da yine böyle bir şart istenmemiş, ancak Anayasa Mahkemesinin Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hallerde iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabileceği yazılı bulunmuştur.

Olayda, Anayasanın 152. maddesindeki (gereken hal) kaydinin mevcut olup olmadığı sorununa gelince:

Anayasanın 64. maddesine göre genel ve özel Af ilân etme yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine ait bulunmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Affın kapsamını ve sınırını da belli etmeye yetkilidir. Anayasa Mahkemesinin görüşü de bu yoldadır. (Anayasa Mahkemesi Kararı: 9.6.1964 gün, E:1964/12, K:1964/47. Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, cilt 2, Sh:176).

Kanun koyucu, Anayasanın verdiği bu yetkiye dayanarak ve Memleketin sosyal yararlarını da gözönünde tutarak, 1803 sayılı Af Kanunu ile bir bölüm suçları ve cezalarını tamamen affederken bir bölüm suçların cezalarının 12 yılını ve diğer bir bölüm suçların cezalarında ise yalnız beş yılını affetmeyi uygun bulmuş ve bu arada Türk Ceza Kanununun 210. maddesinde yazılı memurların istikâpı suçlarını genel değil, özel affa tabi tutmayı öngörmüştür.

İptal kararının yürürlüğe girmesi hususunda süre verilmemesi halinde Anayasa Mahkemesi Kararı Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte Af Kanununun sözü edilen hükmü yürürlükten kalkacak ve memurların irtikâp suçları da Kanun koyucunun istek ve iradesi hilâfına Kanunun 1. maddesiyle genel Affa uğramış olacaktır.

Yukarıda yazılı nedenlerle, kararın (iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına) kısmına karşıyım.

Üye

Esas Sayısı : 1975/143
Karar Sayısı : 1975/161

Abdullah
ÜNER

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü 15125 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Esas: 1974/34, Karar: 1974/50 sayılı Anayasa Mahkemesi kararına ilişkin karşıoy yazımın 3 numaralı bendinde açıkladığım gerekçe ile, çoğunluğun bu kararının aynı konuyla ilgili kısmına katılmıyorum.

Üye

Ahmet KOÇAK

KARŞIOY YAZISI

Yukarıki kararda (1975/143-161), kanun teklif ve tasarılarının Cumhuriyet Senatosundaki görüşmeleri sonucunda, Millet Meclisince kabul edilmiş bulunan madde metinlerinin değiştirilmesi ve Millet Meclisince de bu değişikliklerin benimsenmemesi nedeniyle sorunun, Anayasa'nın 92. maddesinin beşinci fıkrası gereğince Karma Komisyona gitmesi halinde; benimsenmeyen maddelere ilişkin olarak Cumhuriyet Senatosunca, Karma Komisyonca ve Millet Meclisince düzenlenen metinlerinin tümünün üç ayrı liste halinde ve her listenin toptan Millet Meclisinde oylanmaları gerektiği öne sürülerek, 1803 sayılı Af Kanunu hakkında bu yolda işlem yapılmıyarak maddelerin ayrı ayrı oya sunulmuş olmaları, Anayasaya aykırılık nedeni sayılmış ve iptal kararı bu gerekçeye dayandırılmıştır.

Bu görüş, Anayasa'nın, hem 92. maddesine, hem de temel ilkelerine aykırı bulunmaktadır.

İptal kararının dayandırılması gereken düşünceler ise 2.7.1974 ve 28.11.1974 günlü ve (1974/19-1974/31), (1974/39-1974/51) sayılı Anayasa Mahkemesi kararlarına ilişkin karşıoy yazılarımda genişliğine belirtilmiş olduğundan tekrarı gereksiz bulunmuştur. (Resmi Gazete: günler: 12.7.1974, 29.1.1975 sayı :14943,S.9-12,15133-S.19-20)

Söz konusu karşıoy yazılarımda açıklanan nedenlerle bu kararın gerekçesine katılmıyorum.

Üye

Muhittin
GÜRÜN

Esas Sayısı : 1975/143
Karar Sayısı : 1975/161

KARŞIOY YAZISI

29.1.1975 günlü 15133 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Mahkememizin 28.11.1974 gün ve 1974/39-51 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımın 2 numaralı bendinde açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun iptal hakkındaki görüşlerine karşıyım.

Üye

Ahmet Salih
ÇEBİ

KARŞIOY YAZISI

T.C.Anayasası'nın 92. madde 5. fıkrâ hükmünün işletilişinde "oylanacak metin" ve "oylama usulü" için, 14943 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2.7.1974 gün ve 19/31 sayılı Mahkememiz kararına bağı Karşıoy yazımda açıkladığım;

Resmi Gazete'nin 21.Ocak.1975 günlü 15125 sayısında yayımlanmış 28.11.1974 günlü Mahkememiz kararına ek karşıoy yazımda, iptâl hükmü yürürlüğünün bir ileri tarihe bırakılması zorunluğu olarak işaretleğim,

görüş ve düşüncelerimle, Anayasal denetime konu yapılan kural'ın iptâli gerekçesine ve iptâl hükmünün yürürlüğü için ayrı bir gün kararlaştırılmayışına karşıyım.

Üye

Nihat O.
AKÇAKAYALIOĞLU